

POSTANOWIENIE

Dnia 20 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **P.M.**

skazanego z art. 178a § 4 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 20 stycznia 2017 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 21 lipca 2016 r., sygn. akt IV Ka .../16,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. akt II K .../15

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od skazanego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 24 listopada 2015 r., sygn. II KK .../15, uznał P.M. za winnego tego, że w dniu 29 marca 2015 r. w R., będąc w stanie nietrzeźwości przy stężeniu 1,06 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, prowadził w ruchu lądowym samochód osobowy marki Fiat Punto , przy czym czynu tego dopuścił się będąc wcześniej prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 19 sierpnia 2014 r., sygn. II K ../14, za prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości oraz w okresie obowiązywania zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, narażając tym jednocześnie na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pasażerów

tego pojazdu, tj. żonę I. M. oraz małoletniego syna w wieku lat trzech J. M., nad którym ciąży na nim obowiązek opieki z racji sprawowanej władzy rodzicielskiej, tj. przestępstwa z art. 178a § 4 k.k., art. 160 § 1 k.k. i art. 160 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za które na mocy art. 178 a § 4 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, a na mocy art. 42 § 2 k.k. i art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 10 lat.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego – art. 160 § 1 k.k. i 160 § 2 k.k., poprzez błędną subsumpcję stanu faktycznego pod wskazane przepisy prawne, w sytuacji gdy ustalony stan faktyczny nie daje podstaw do ich zastosowania wobec oskarżonego;
2. rażącą niewspółmierność kary.

Wskazując na powyższe, wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie opisu czynu i jego kwalifikacji prawnej poprzez przyjęcie kwalifikacji prawnej czynu z art. 178a § 4 k.k. oraz zmianę orzeczonej kary poprzez wymierzenie oskarżonemu kary ograniczenia wolności lub grzywny, przy zastosowaniu art. 37a k.k.,

ewentualnie o:

2. zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie opisu czynu i jego kwalifikacji prawnej poprzez przyjęcie kwalifikacji prawnej czynu z art. 178a § 4 k.k. oraz zmianę orzeczonej kary poprzez wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności z warunkowym jej zawieszeniem

ewentualnie o:

uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Orzekający w instancji odwoławczej Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 21 lipca 2016 r., sygn. IV Ka .../16, zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że z opisu czynu przypisanego oskarżonemu wyeliminował słowa „narażając tym jednocześnie na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pasażerów tego pojazdu, tj. żonę I. M. oraz małoletniego syna w wieku lat trzech J. M., nad którym ciąży na nim obowiązek opieki z racji sprawowanej władzy rodzicielskiej”, z podstawy prawnej skazania art. 160 § 1 k.k. i art. 160 § 2 k.k. w

zw. z art. 11 § 2 k.k., z podstawy prawnej wymiaru kary art. 11 § 3 k.k., a w pozostałym zakresie wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca aktualnie skazanego P.M.. Zarzucił rażące naruszenie prawa materialnego mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a to art. 115 § 2 k.k. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji bezzasadne przyjęcie, iż zmiana kwalifikacji prawnej czynu i zmiana jego opisu nie ma wpływu na ocenę stopnia społecznej szkodliwości. W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.. W oparciu o art. 532 § 1 k.p.k. wystąpił też z wnioskiem o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w K. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Trafnie wskazał prokurator, że przedmiotowa kasacja jest oczywiście bezzasadna, zaś jej autor w istocie kwestionuje wymiar orzeczonej wobec skazanego kary, którego to zarzutu wprost nie podniósł z uwagi na zakaz wynikający z art. 523 § 1 k.p.k. Nie zmienia tego poglądu zapewnienie skarżącego, że podstawą kasacji jest „rażąca obraza prawa materialnego mająca wpływ na treść orzeczenia, nie zaś jak mogłoby się pozornie wydawać niewspółmierność kary czy kwestionowanie ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy”. Jak to wyjaśniano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, naruszenie art. 115 § 2 k.k., określającego zamknięty katalog okoliczności stanowiących o społecznej szkodliwości czynu ma miejsce wtedy, gdy oceniając tę szkodliwość sąd pominie którąś z nich, względnie sformułuje własną, odmienną od okoliczności wskazanej w wymienionym przepisie i nada jej znaczenie, oceniając społeczną szkodliwość czynu (zob. np. wyrok z dnia 19 października 2016 r., V KK 250/16, LEX nr 2152411; postanowienie z dnia 5 stycznia 2017 r., IV KK 260/16, LEX nr 2192655). W rozpatrywanej sprawie nie miało to miejsca, zaś skarżący najwyraźniej zmierza do wykazania, że zmieniając opis czynu przypisanego skazanemu przez wyeliminowanie sformułowania wskazującego na wyczerpanie przez niego także znamion występków określonych w art. 160 § 1 i 2 k.k., jak też eliminując te przepisy

z podstawy prawnej skazania, Sąd odwoławczy był zobligowany do stwierdzenia, że stopień społecznej szkodliwości czynu popełnionego przez skazanego jest mniejszy niż przyjął to Sąd I instancji i do złagodzenia wymierzonej przez ten Sąd kary. W szczególności skarżący uważa, że jest to konieczne w sytuacji, gdy wspomniana decyzja organu *ad quem* prowadzi do zmiany w zakresie oceny rodzaju i charakteru naruszonego dobra oraz rozmiaru wyrządzonej lub grożącej szkody, tj. elementów, o których mowa w art. 115 § 2 k.k. W ten jednak sposób autor skargi pozostaje nie na gruncie obrazy prawa materialnego, wspomnianego art. 115 § 2 k.k., ale niewspółmierności kary (daje do zrozumienia, że wobec korzystnej dla skazanego zmiany opisu czynu, rzutującej na zmniejszenie się stopnia jego społecznej szkodliwości, nabrała ona cech rażącej surowości), co nie stanowi podstawy do skutecznego wywiedzenia kasacji.

Sąd Okręgowy, tłumacząc decyzję o utrzymaniu w mocy rozstrzygnięcia o karze wskazał, że „na rodzaj i wymiar kary nie miała także wpływu sama zmiana kwalifikacji prawnej czynu oraz w konsekwencji zmiana jego opisu (sformułowanie nasuwające zastrzeżenia, bowiem to zmiana opisu czynu skutkowałą zmianę jego kwalifikacji prawnej, a nie odwrotnie – uwaga SN). Przedmiotem oceny był ten sam czyn, o takim samym stopniu społecznej szkodliwości oraz winy”. To stanowisko budzi sprzeciw skarżącego, który przywołał orzeczenie Sądu Najwyższego stwierdzające, że gdy czyn zabroniony stanowi zamach na dwa lub więcej dobra chronione prawem, to zwiększa się jego stopień społecznej szkodliwości (wyrok z dnia 11 kwietnia 2011 r., IV KK 382/10, LEX nr 846390). Można jednak zauważyć, że chodzi tu o sytuację, gdy czyn rzeczywiście stanowi zamach na więcej niż jedno dobro chronione prawem, a jego kumulatywna kwalifikacja jest prawidłowa. Natomiast przytoczony pogląd Sądu odwoławczego zdaje się zawierać myśl, że stopień społecznej szkodliwości czynu zabronionego jest jego obiektywną cechą, ustalaną na gruncie art. 115 § 2 k.k. przy uwzględnieniu rzeczywiście zaistniałych okoliczności, a nie okoliczności błędnie ujętych w opisie czynu. Jest też jednak faktem, że samo sformułowanie opisu czynu, choćby błędnego, i zastosowanie do niego kumulatywnej kwalifikacji prawnej, kreuje określony obraz społecznej szkodliwości czynu, zaś w orzecznictwie wskazuje się, iż przyjęcie kumulatywnej kwalifikacji prawnej czynu z reguły wpływa na wyższy stopień jego społecznej

szkodliwości, przekładając się na wyższy stopień winy i możliwość wymierzenia surowszej sankcji karnej (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2004 r., V KK 1/03, Prok. i Pr. – wkł. 2005/11/1). W takim razie odstępnie przez sąd odwoławczy od kwalifikacji kumulatywnej z reguły powinno prowadzić do uznania czynu za mniej społecznie szkodliwy niż wynikało to z orzeczenia sądu *meriti* i otwierać drogę do złagodzenia kary. Rzecz jednak w tym, że oceny w tym zakresie powinny uwzględniać konkretne okoliczności danej sprawy. Niekiedy bowiem odstępnie od kwalifikacji kumulatywnej czynu nie sprawia, że ocena stopnia jego społecznej szkodliwości zmienia się tak znacząco, iż nieobniżenie orzeczonej wobec sprawcy kary powoduje, że staje się ona rażąco niewspółmierna (zbyt surowa). Trzeba też mieć na uwadze, że wśród wymienionych w art. 53 k.k. dyrektyw wymiaru kary stopień społecznej szkodliwości czynu jest jedną z wielu. Jest w takim razie istotne, czy sąd pierwszej instancji fakt kumulatywnej kwalifikacji prawnej czynu potraktował jako na tyle wzmagający stopień jego społecznej szkodliwości, że przemawiający za wymierzeniem sprawcy surowszej kary. W rozpatrywanej sprawie Sąd Rejonowy, oceniając stopień społecznej szkodliwości czynu przypisanego P. M., faktu kumulatywnej kwalifikacji czynu nie eksponował. Nie ma więc racji obrońca, gdy podnosi, że Sąd *a quo* zachowanie skazanego, polegające na narażeniu na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu pasażerów, potraktował jako jedną z istotnych przyczyn uznania czynu jako znacznie szkodliwego społecznie. Z wywodów zawartych na s. 10, 11 i 13 uzasadnienia wyroku wynika natomiast, że przyjął, iż „zdecydowanej reakcji” wymiaru sprawiedliwości wymaga fakt, że skazany dopuścił się przestępstwa przy „niezwykle wysokiej zawartości alkoholu w organizmie (...) oraz pomimo prawomocnego wyroku orzekającego wobec niego zakaz prowadzenia pojazdów”, zaś jako czynniki rzutujące na stopień społecznej szkodliwości czynu uwzględnił wspomniany znaczny stopień stężenia alkoholu w organizmie skazanego oraz jego wcześniejszą karalność za inne przestępstwa, w tym dwukrotną za prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości. Z treści apelacji wynika, że obrońca rozważał, czy wyrok Sądu *meriti* nie narusza przepisów prawa materialnego, czego efektem było podniesienie w apelacji trafnego w tym zakresie zarzutu, jednak przeoczył, iż przyjęte przez ten Sąd stanowisko dawało możliwość

podniesienia w zwykłym środku odwoławczym zarzutu obrazy również art. 115 § 2 k.k., bowiem przepis ten nie wymienia uprzedniej karalności sprawcy jako rzutującej na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu. Podniesienie tego zarzutu pod adresem Sądu odwoławczego było jednak oczywiście bezzasadne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy oddalił kasację w trybie art. 535 § 3 k.p.k., co czyniło zbędnym odniesienie się do wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia. O kosztach sądowych postępowania kasacyjnego rozstrzygnął zgodnie z art. 637a w zw. z art. 636 § 1 k.p.k.

kc